

Den Haag, stad van vrede en recht; ook voor dieren!

Een initiatiefvoorstel voor een ambitieus en integraal
dierenwelzijnsbeleid

9 maart 2011

Mahatma Gandhi
(1869 – 1948)

De beschaving van een volk is te meten aan de mate van respect waarmee ze met hun dieren omgaan.

Initiatiefvoorstel beleid dierenwelzijn

1. Inleiding

Den Haag heeft sinds maart 2010 een wethouder Dierenwelzijn. Dierenwelzijn is een breed begrip dat op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden en ruimte tot discussie geeft.

Om als college van Burgemeester en Wethouders een juiste uitvoering te kunnen geven aan de portefeuille Dierenwelzijn is het daarom allereerst nodig om duidelijk beleid te formuleren en keuzes te maken. Op dit moment heeft Den Haag een sterk verouderde nota dierenwelzijnsbeleid uit 1998 (RIS 21476). Verouderd omdat de inzichten alsmede de wet met betrekking tot dierenwelzijn (bv: de Flora- en Faunawet) de afgelopen jaren zijn veranderd.

Het zou een gemiste kans zijn voor de gemeente Den Haag als Internationale stad van Vrede en Recht om behoudend te zijn wanneer het gaat om dierenwelzijn en dierenrechten. De stad zou in dat opzicht een voortrekkersrol moeten ambiëren. In het kader van de slogan van het coalitieakkoord "Aan de slag", valt hier een mooie slag te slaan!

Het is belangrijk dat de gemeente een structureel dierenwelzijnsbeleid voert op de diverse gebieden. Tal van besluiten en handelingen van de gemeente hebben immers, direct of indirect, invloed op het welzijn van dieren.

De gemeenteraad stelt de kaders voor de uitvoering van de portefeuille.

Het college van Burgemeester en Wethouders maakt op basis van deze kaders vervolgens een beleid en geeft hier uitvoering aan.

De basis van het initiatiefvoorstel Dierenwelzijn bestaat onder meer uit speerpunten van dierenwelzijn, die de dierenbescherming heeft opgesteld in haar Aanbevelingen Gemeentelijk Dierenwelzijnsbeleid. Tevens is er inspiratie opgedaan bij andere gemeenten die reeds een dergelijke nota hebben.

Voor elk speerpunt staat het beleidskader omschreven en wat bereikt zou moeten worden. Beleidsmedewerkers van Dienst Stadsbeheer kunnen de nota verder uitwerken aan de hand van de uitgangspunten omschreven in dit voorstel.

Uiteraard dienen bij de uiteindelijke totstandkoming van het beleid de verschillende dierenwelzijnsorganisaties die voor of met dieren werken in Den Haag te worden betrokken. Wij denken dan met name aan: de Haagse Dierenbescherming, het Haags Dierencentrum, het Vogelasiel, het Egelasiel, de Knaagdierenopvang, de Dierenambulances, Stichting Pro Hond, en eventueel betrokken Hagenaars. De opgeworpen suggesties en verbeteringen kunnen worden meegenomen in de uitwerking van het dierenwelzijnsbeleid.

We zullen eerst het nut en de noodzaak van een dierenwelzijnsnota omschrijven en vervolgens uiteenzetten wat we willen bereiken in de komende jaren.

Daarna zullen we de uitgangspunten formuleren, die de basis gaan vormen voor de Nota Dierenwelzijn.

Vervolgens komen de diverse onderwerpen aan bod die minimaal in de nota behandeld dienen te worden. De onderwerpen zullen in de beleidsnota worden uitgelegd naar de strekking van de teksten zoals verwoord onder de diverse onderwerpen.

2. De probleemstelling

Den Haag heeft een onvoldoende **actief** dierenwelzijnsbeleid.

Het huidige beleid voorziet op dit moment in het volgende:

* De dieren op de stadsboerderijen kunnen zich verheugd zien in "Boeren met beleid".

* Verder worden er jaarlijks gelden toegekend aan het Haags dierencentrum en de dierenambulance ten behoeve van het ophalen, de eerste hulp en de opvang van honden en katten;

* De Haagse Dierenbescherming krijgt een tegemoetkoming in de kosten die gepaard gaan met het aanpakken van het zwervkattenprobleem alsmede een bijdrage voor de opvang van 350 knaagdieren en konijnen.

* Er worden (behoudende) programma's voor kinderen ontwikkeld met betrekking tot de onderwerpen dieren, natuur en milieu.

Daarmee blijven veel mogelijkheden om dierenwelzijn in Den Haag te bevorderen en actief te verbeteren onbenut. Actief dierenwelzijnsbeleid vraagt om meer duidelijkheid over de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de centrale stad en burgers. Problemen moeten niet 'tussen wal en schip' raken.

De wijze waarop de gemeente Den Haag op dit moment de voorlichtende en educatieve taak met betrekking tot dierenwelzijn invult, laat veel te wensen over. Van de gemeentelijke overheid mag worden verwacht dat zij in haar beleid de gewenste maatschappelijke processen aangeeft en de voorwaarden creëert waardoor die processen zich in de gewenste richting kunnen ontwikkelen. Daarbij is het van belang dat de gemeente duidelijk stelling neemt ten aanzien van de normen en waarden met betrekking tot de omgang met dieren in het licht van hun intrinsieke waarde.

3. De doelstellingen

De doelstellingen in het kader van de totstandkoming van de nieuwe nota kunnen als volgt worden geformuleerd:

- Middels het in praktijk brengen van de te noemen uitgangspunten het dierenwelzijn in Den Haag actief bevorderen.
- Een eenduidig en samenhangend dierenwelzijnbeleid creëren, onafhankelijk van de politieke kleur van een college en waarbij expertise op diverse dierenwelzijnsgebieden binnen de gemeente Den Haag kan worden opgebouwd.
- Het creëren van een ambitieus en gedurfd dierenwelzijnsbeleid waarbij Den Haag als Internationale stad van Vrede en Recht als koploper op het gebied van dierenrecht en dierenwelzijn kan worden beschouwd.
- Het toekennen van gelden en subsidies op de gebieden waar de gemeente een wettelijke taak danwel een (zorg)plicht heeft.
- Het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeente op het gebied van de dierenwelzijnsproblematiek binnen haar grenzen. De gemeente zal haar politieke invloed aanwenden ten behoeve van een verbeterd dierenwelzijn op landelijk niveau.
- De gemeente zal het vermaak met dieren niet ondersteunen door middel van het afgeven van vergunningen en/of het organiseren van evenementen waarbij dieren ter vermaak worden geëxploiteerd.
- Het opstellen van een procedure ter bevordering van de samenwerking tussen instanties op het gebied van huiselijk geweld, kindermishandeling en dierenmishandeling.
- Het terugdringen van het aantal zwerfdieren en dieren waarvan afstand wordt gedaan, door meer voorlichting, educatie, handhaving van regelgeving, en preventie.
- Vermindering van dierenleed onder meer bij dieren in gevangenschap (het houden van exotische dieren, commercieel geëxploiteerde dieren) middels voorlichting, educatie, handhaving van regelgeving en preventie.
- Zorg dragen voor een efficiënt hondenbeleid waarbij voldoende gebieden waar honden los kunnen lopen beschikbaar worden gesteld.

4. De uitgangspunten

Het dierenwelzijnsbeleid dient gestoeld te zijn op de volgende uitgangspunten:

- De **intrinsieke waarde van dieren** (wilde dieren en gezelschapsdieren) dient in alle besluiten, die de belangen van dieren raken, te worden meegewogen opdat het belang van dieren in de gemeentelijke besluitvorming, niet ondergesneeuwd kan raken. Deze erkenning van de intrinsieke waarde in een nota dierenwelzijn zal bevorderen dat het belang van het dier te allen tijde wordt meegewogen.
- De gemeente zal haar verantwoordelijkheid nemen door bij het verlenen van **vergunningen** de intrinsieke waarde van dieren mede als uitgangspunt te nemen en als zodanig deze waarde te helpen waarborgen door geen handelingen toe te staan die contrair gaan aan dit uitgangspunt.
- Praktisch alle inheemse zoogdieren, amfibieën, vogels en vissen zijn beschermd door de Flora en faunawet (iwt: 2002) . Daardoor is deze wet ook belangrijk voor de stedelijke omgeving aangezien deze dieren binnen de gemeentegrenzen van Den Haag in groten getale aanwezig zijn. Naast de **beschermingsplicht geldt de zorgplicht** . De gemeente zal op grond van deze plichten voortkomend uit de Flora en Fauna wet, subsidie verlenen aan opvangen die in het wild levende dieren in nood hulp bieden (bijvoorbeeld de vogelopvang en egelopvang).
- De zorgplicht bepaalt mede dat aan dieren niet onnodig schade mag worden toegebracht. Dit is een aandachtspunt dat aan de orde komt bij het beheer van de openbare ruimte, de sportvisserij en de bestrijding van dieren die als plaagdier worden beschouwd.
- De gemeente is **verantwoordelijk voor dieren** binnen haar gemeentegrenzen.
- De gemeente heeft een **voorbeeldfunctie** en een **voorlichtende functie** die zij mede in het kader van het waarborgen van de intrinsieke waarde van het dier, zal uitleggen en conform handelt.
- Nu geweld tegen dieren en huiselijk geweld nauw met elkaar samenhangen, zal de gemeente **samenwerking stimuleren** tussen de betrokken organisaties opdat geweld tegen mens en dier effectief en daadkrachtig zal worden bestreden en er preventief kan worden opgetreden.
- Honden hebben als gezelschapsdier een bijzondere maatschappelijke functie. Het **hondenbeleid** zal erop gericht zijn honden en hun eigenaar te faciliteren in de behoeften waar dat mogelijk en wenselijk is. Het welzijn van de hond staat centraal. Gemeente en haar burgers geven blijk van tolerantie jegens honden en hun eigenaren.

Onderwerpen ter nadere uitwerking

5. Zorgplicht dieren

5.1 Gezelschapsdieren

De gemeente dient verantwoord huisdierenbezit zoveel mogelijk te stimuleren en haar burgers voor te lichten over de aanschaf en de verplichtingen die een huisdier met zich meebrengt. Op de lange termijn zal dit ertoe leiden dat er minder dieren in de opvang belanden en er minder overlast wordt ervaren.

De gemeente draagt reeds haar steentje bij wat betreft de oplossing van de problematiek wanneer dieren in nood verkeren. Het huidige inkoopmodel voor de financiering van dierenwelzijnsorganisaties is omschreven in "*Ieder dier een plek; organisatie en financiering dierenwelzijnsorganisaties Den Haag*". Dit stuk uit 2002 is sterk verouderd met name wat betreft de opvattingen over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor wilde dieren. Dit rapport dient te worden herschreven in de trant van de huidige tijdsgeest alsmede op basis van nieuwe wet- en regelgeving en de intrinsieke waarde van het dier.

De financieringsmethodiek die men in de nota Dierenwelzijn adviseert kan worden overgenomen met dien verstande dat eerst overleg wordt gepleegd met de betrokken organisaties of zich (op enig moment in het jaar) knelpunten met betrekking tot de financiën voordoen. Daarna kan worden gekeken naar eventuele oplossingen voor deze knelpunten.

De gemeente heeft de wettelijke plicht zwerfdieren twee weken in bewaring te nemen en te verzorgen.¹ Op grond van het Honden en Kattenbesluit 1999 dient een hond of kat binnen een bedrijfsinrichting of een asiel binnen vijf dagen te zijn voorzien van de nodige entingen en een chip.² Deze verplichting valt binnen de bewaringstermijn van de gemeente. De kosten daarvoor komen diensgevolge ook wettelijk voor rekening van de gemeente. De gemeente voldoet op dit moment aan deze plicht.

Echter is het niet meer dan redelijk en billijk dat de gemeente ook de week na de verplichte termijn nog vergoedt. Het dierenasiel krijgt het dier na verloop van voornoemde twee weken pas in eigendom en kan het dier dus pas na twee weken actief gaan herplaatsen. In die derde week is het – ten gevolge van de wettelijke termijn – pas mogelijk het dier te herplaatsen. Een vergoeding van de gemeente is hier derhalve passend en geboden.

De knaagdierenopvangen in Den Haag: Het Knaaghof en 't Knagertje voorzien in een wettelijke taak van de gemeente door de opvang van zwerfdieren, zijnde konijnen en knaagdieren. De gemeente dient te voldoen aan deze wettelijke plicht en de verzorgingskosten aan de opvangen te vergoeden conform artikel 8 lid 3, boek 5 van het Burgerlijk Wetboek. Ook hier is het redelijk en billijk, in lijn van de eerdere redenering, dat de verzorgingskosten worden vergoed gedurende drie weken.

¹ Boek 5: Artikel 8 lid 3 Burgerlijk Wetboek

² Artikel 20 lid 1 Honden- en Kattenbesluit

5.2 Niet plaatsbare dieren

De gemeente faciliteert en ondersteunt initiatieven die niet herplaatsbare (asiel) dieren opnemen en verzorgen, bijvoorbeeld door het soepel verlenen van vergunningen, het verlenen van subsidie of het beschikbaar stellen van gemeentegrond of een gemeentepand om niet.

5.3 Zwerfkatten

De gemeente draagt bij aan de kosten van het "Neuter and return" project³ van de Dierenbescherming.

Het komt voor dat grondbezitters niet willen meewerken aan het "neuter and return" project van de Dierenbescherming. Katten die ongecastreerd zijn planten zich zeer snel voort. Een (rechts)persoon die niet wil meewerken is verantwoordelijk voor een zwerfkattenexplosie die de Dierenbescherming en de gemeente veel geld kost en de zwerfkatten veel leed bezorgt.

De gemeente kan in haar plaatselijke verordening opnemen dat de grondeigenaar verplicht is mee te werken aan het castreren van de zwerfkatten op zijn/haar grondgebied omdat de katten overlast kunnen bezorgen aan omwonenden.

5.4 In het wild levende dieren

De subsidieverlening aan vogelopvang en egelopvang is op dit moment niet bestaand terwijl de gemeente daar op grond van de Flora en Fauna wet (iwt: 2002) een zorgplicht en beschermplicht heeft. De gemeente Den Haag vergoedt op dit moment enkel de dierenambulance rit maar dat dekt de kosten onvoldoende.

De opvang van wilde dieren is geen wettelijke taak zoals bij de opvang van zwerfdieren, maar een plicht die verankerd is in de algemene zorgplicht uit de Flora- en faunawet (artikel 2) en in de Gezondheids - en Welzijnswet voor Dieren (artikel 36). De vinder van hulpbehoevende dieren kan (gratis) de hulp inroepen van de Dierenambulance. Deze biedt eerste hulp en zorgt voor overdracht aan een opvangcentrum of dierenarts.

De Flora- en faunawet heeft twee pijlers: de beschermingsplicht en de zorgplicht. Beiden maken deel uit van de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en zijn daarmee een verantwoordelijkheid van de gemeente Den Haag.

Er dient te worden onderzocht op welke wijze het best een onkostenvergoeding kan worden verleend aan de vogelopvang en de egelopvang. Vele gemeenten (zoals Amsterdam, Zaanstad, Den Helder) erkennen deze zorgplicht en voldoen daaraan door een bijdrage aan de vogel- en egelasielen te verstrekken.

³ De Trap, Neuter and Return- methode is een bewezen succesvolle en diervriendelijke strategie voor de aanpak van zwerfkatten, waarbij zwerfkatten gevangen, geneutraliseerd en teruggeplaatst worden.

6. Identificatie hond en kat

Veel dieren kunnen niet worden geïdentificeerd waardoor zij niet kunnen worden herleid tot een eigenaar. Dit kost de gemeente veel geld in verband met de aldus noodzakelijke opvang, en het dier en de eigenaar veel ellende. Bovendien wordt het kwaadwillenden te gemakkelijk gemaakt zich aan hun verantwoordelijkheid (strafrechtelijk dan wel civielrechtelijk) te onttrekken.

In 2002 is reeds een landelijke trend gesignaleerd dat steeds minder honden naar het asiel worden gebracht en dat kan in verband worden gebracht met het feit dat steeds meer honden worden gechipt. Daarnaast wordt van een groot aantal honden dat zwerfend wordt aangetroffen en naar de dierenopvang wordt gebracht, de baas weer teruggevonden. Ook dit kan in verband worden gebracht met het feit dat steeds meer honden worden gechipt.

Aldus lijkt het chippen van dieren een positief effect te hebben op het aantal op te vangen dieren.

In de APV staat op dit moment nog niets over een verplichte identificatie voor honden of katten. Er dient een identificatieplicht in de APV te worden opgenomen. Er zou – mede geïnspireerd door de tekst volgens het Model APV 2010 van de VNG - het volgende kunnen worden opgenomen:

“Het is de eigenaar of houder van een hond of kat verboden die hond of die kat te laten verblijven of te laten lopen op de weg zonder voorzien te zijn van een chip of gelijksoortig identificatiemerk dat de eigenaar of houder duidelijk doet kennen.”

In 2011 zal het landelijk verplicht worden om honden te chippen. De minster zal daartoe het Honden- en Kattenbesluit 1999 moderniseren. Aldus kan het gedeelte met betrekking tot de hond komen te vervallen.

Bij de invoering van een landelijke verplichting tot I&R (identificatie en registratie) van honden en katten zal bekend moeten zijn wie de databank vult en bijhoudt, hoe de controle en handhaving wordt geregeld en wie de kosten betaalt.

Het laten chippen van honden en katten door de eigenaren zou door gemeentelijke subsidiëring bevorderd kunnen worden. Het chippen gebeurt door een dierenarts en kost nu gemiddeld €35.

Daarnaast kan de gemeente identificatieacties organiseren, bijvoorbeeld in samenwerking met het dierenopvangcentrum. Door deze samenwerking kunnen de kosten voor de gemeente tot een minimum worden beperkt (de kostprijs van de chip incl. registratie is rond de €10,=).

Met betrokken partijen (dierenklinieken, Dierenbescherming) kan een inschatting worden gemaakt van het te verwachten resultaat. Het opzetten van een voorlichtingscampagne over de voordelen van identificatie en registratie maakt deel uit van het project.

Het verplicht chippen van katten kan bij zwervkatten van grote waarde zijn omdat een eigenaar of houder eerder geneigd is zijn/haar kat te laten neutraliseren zodat er later voor de kittens chipkosten kunnen worden bespaard.

De gemeente bevordert de totstandkoming van landelijke regelgeving voor het chippen van katten.

7. Regelingen bij rampen en calamiteiten

De opvang van dieren in geval van calamiteiten in de gemeente, in dierenopvangcentra, in maneges is in de gemeentelijke rampenplannen nog niet uitgewerkt. Dit dient zo snel mogelijk gedaan te worden.

Organisaties en bedrijven die verantwoordelijk zijn voor (een groot aantal) dieren zoals boerderijen, dierenopvangcentra, stadsboerderijen en maneges, moeten ook weten hoe te handelen bij calamiteiten. Zij zijn daarbij aangewezen op de hulp van brandweer, politie, dierenambulance en andere organisaties, bijvoorbeeld vervangende opvang en deskundigen die kunnen assisteren bij de verzorging van dieren.

Iedere opvang en dierenambulance zou moeten beschikken over een calamiteitenplan en bovendien moeten er afspraken gemaakt zijn met collega's in de buurt zodat de dieren tijdelijk elders kunnen worden opgevangen en er ook voldoende transportmiddelen en deskundige chauffeurs ter plaatse zijn. Denk hierbij ook aan de veiligheidsregio's waaraan dierenambulances zich kunnen conformeren.

Indien de gemeente een goede Registratie en Identificatie regeling heeft, heeft dit bovendien voordelen in geval van een calamiteit. Dieren die door een noodsituatie elders moeten worden ondergebracht zijn naderhand gemakkelijker met hun eigenaren te verenigen waardoor onnodig mensen- en dierenleed wordt voorkomen en de gemeentelijke kosten tot een minimum worden beperkt.

Ten slotte kunnen dieren dakloos worden bij gedwongen ontruiming of ziekenhuisopname. Ook hiervoor moet een procedure voorhanden zijn.

8. Huiselijk geweld

Geweld tegen dieren en huiselijk geweld tegen kinderen en partner gaan vaak hand in hand zo blijkt uit het onderzoek "Cirkel van geweld", uitgevoerd door de Universiteit Utrecht.

De betrokken organisaties (zoals politie, maatschappelijk werk, huisarts en dierenarts) moeten samenwerken en de nodige gegevens uitwisselen om een zo goed mogelijke opsporing en handhaving te bewerkstelligen. De gemeente kan de samenwerking tussen die organisaties bevorderen.

De gemeente Den Haag heeft daar bij brief van 1 februari 2011 (RIS: 178628) een mooi begin mee gemaakt.

De handhaving van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (verder te noemen: GWWD) is dus niet enkel van belang voor het dier maar kan ook helpen om huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan. Dierenbeschermers dienen alert te zijn op kindermishandeling maar de politie dient in zaken van huiselijk geweld ook te kijken of zich in deze geweldssituaties huisdieren bevinden die bescherming behoeven.

De burgemeester benadrukt in het kader van het driehoeksoverleg het belang van handhaving van de GWWD en bevordert samenwerking met de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) nu dat over en weer voordelen heeft en dit zowel mensen- als dierenlevens kan redden.

Ook in het "Veiligheidshuis" wordt de handhaving van de GWWD opgenomen mede met het oog op het rapport "Cirkel van geweld".⁴

Uit het onderzoek "Cirkel van geweld" blijkt dat veel vrouwen niet vluchten omdat zij hun huisdier achter moeten laten, aangezien huisdieren niet welkom zijn in "Blijf van mijn Lijf-huizen". De gemeente zal bevorderen dat slachtoffers die gevlucht zijn uit een situatie van huiselijk geweld hun huisdier kunnen meebrengen opdat zij vaker zullen ingaan op deze vorm van hulpverlening.

9. Hondenbeleid

Het is van belang in het achterhoofd te houden dat huisdieren een positieve invloed hebben op de levenskwaliteit (zowel op lichamelijk, psychologisch en sociaal gebied) van mensen. Dit blijkt o.a. uit de onderzoeken van Wilson en Turner 1998⁵, Enders-Slegers 2000⁶, Janssen en Bakker 2007⁷ alsmede Friedman en Tsai, 2006.⁸ Het houden van dieren en dus ook honden is een positief gegeven en dient door de gemeente als zodanig te worden gepresenteerd. Honden horen bij de samenleving. Mensen die honden houden mogen op dat gebied tolerantie verwachten van de medeburgers. De hond "hoort erbij" en de gemeente draagt dit actief uit in haar optreden naar buiten toe.

9.1 Opruimplicht

De opruimplicht dient strikt te worden gehandhaafd. De gemeente draagt daarbij zorg voor voldoende afvalbakken.

9.2 Zonering en veiligheid

Op dit moment heeft Den Haag een "Hondenkaart" waarop is aangegeven welke gebieden aangemerkt worden als losloopgebied of uitlaatgebied dan wel verboden gebied.

Bij het maken van het hondenbeleid dient men rekening te houden met het feit dat honden die niet regelmatig kunnen rennen, gedragsproblemen kunnen gaan vertonen. Daar wordt tot nog toe te weinig rekening mee gehouden gezien het gebrek aan losloopgebieden, de vele gebiedsverboden en de onveiligheid van de huidige losloopgebieden. De gemeente dient een gedegen hondenbeleid te voeren waarbij het welzijn van de hond centraal staat. De volgende uitgangspunten zouden daarbij op zijn minst moeten gelden:

- Hondenlosloopgebieden moeten als zodanig ingesteld worden wanneer en zodra de veiligheid van mens en dier dit toelaat;

⁴ Enders-Slegers, M.J., M.A. Janssen, Cirkel van Geweld verbanden tussen dierenmishandeling en huishoudelijk, Amsterdam, Stichting Dierzijn 2009

⁵ Wilson, C.C., D.C. Turner, companion animals in human health, Thousands Oaks (CA), Sage, 1998

⁶ Enders-Sleger, J.M.P. Een leven lang goed gezelschap. Empirisch onderzoek naar de betekenis van gezelschapsdieren voor de kwaliteit van leven van ouderen, Utrecht, Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen, Capaciteitsgroep Klinische Psychologie, 2000 (diss.)

⁷ Janssen, M.A., F.A. Bakker, de therapeutische werking van huisdieren in de psychiatrie. Een literatuurstudie, Amsterdam, Adsearch, 2007

⁸ Friedman, E., C.Tsai, The animal-human bond: Health and wellness. In:A.H. Fine (red.), Handbook on animal-assisted therapy. Theoretical foundations and guidelines for practice, San Diego, Academic Press, 2006, p. 95-121 (2e druk)

- Een gebied wordt enkel als losloopgebied aangewezen wanneer dit veilig is voor mens en dier;
- De gemeente draagt er zorg voor zoveel mogelijk potentieel geschikte losloopgebieden veilig te maken. Waar dit niet tot de mogelijkheden behoort in verband met sociale veiligheidsoverwegingen, wordt het aanlijngebod gehandhaafd;
- Een verbod voor honden wordt enkel en alleen opgelegd bij wijze van ultimum remedium nu dit een zeer ingrijpende en vrijheidsbeperkende maatregel betreft voor honden en hun eigenaren; wanneer volstaan, kan worden met een aanlijngebod zal geen gebiedsverbod worden opgelegd. Een positief neveneffect van beleid wat erop gericht is om zoveel mogelijk gebieden vrij te geven voor het loslopen van honden, is de vermindering van de druk op de huidige losloopgebieden;

9.3 Gedragsregels

De gemeente draagt zorg voor informatie op de website alwaar mensen kunnen worden doorverwezen naar belangrijke adressen in het kader van de opvoeding en gedrag. Het gros van de hondenbezitters pleegt zich aan de regels te houden. Hondenbezitters dragen er zorg voor dat hun hond is opgevoed en niet opspringt tegen onbekende personen. Ook zorgen zij ervoor dat hun hond geen katten, wild of andere honden opjaagt.

De gemeente kan hierbij behulpzaam zijn door het vestigen van hondenscholen te stimuleren door soepel om te gaan met het verstrekken van vergunningen en evt. (starters)subsidie. Op de site van de gemeente, alsmede in de informatie behorende bij de hondenkaart, komt een verwijzing naar plekken waar hondencursussen te volgen zijn dan wel waar men hondengedragstherapeuten kan vinden.

10. Dieren in het verkeer

In Den Haag worden vaak dieren aangereden, zoals loslopende honden, katten en eenden. De Dierenambulance zal worden gevraagd om een inventarisatie van de plekken die voor dieren gevaarlijk zijn in verband met suggesties voor mogelijk uit te voeren aanpassingen.

11. Evenementen met dieren

De gemeente beoordeelt de aanvraag voor een vergunning en kan een evenement weigeren of voorschriften opstellen.

Volgens artikel 2.25 lid 6 APV kan een evenement op de volgende gronden worden geweigerd:

- de openbare orde;
- het voorkomen of beperken van overlast;
- de verkeersveiligheid of veiligheid van personen of goederen;
- de zedelijkheid of gezondheid.

De gemeente Den Haag toetst momenteel aanvragen van evenementenvergunningen niet op dierenwelzijnsaspecten.

Dierenwelzijn wordt niet genoemd in de APV van de gemeente Den Haag, maar op basis van rechterlijke uitspraken kan een gemeente wel een vergunning weigeren op dierenwelzijnsaspecten.

Dit kan bij:

- Dierenmishandeling, in dat geval kan een beroep worden gedaan op het motief openbare orde;
- Zedelijkheidsmotief, als de dieren op een weinig respectvolle wijze worden behandeld.

Daarnaast zou een inbreuk op de openbare orde er ook in kunnen zijn gelegen dat met het verlenen van een vergunning een inbreuk zou worden gemaakt op bestendig beleid (in casu de erkenning van de intrinsieke waarde van een dier in deze dierenwelzijnsnota). Wij verwijzen daarvoor naar een uitspraak van de rechtbank Arnhem LJN AA6479.

De gemeente Den Haag dient circussen die gebruik maken van wilde dieren zoveel mogelijk te weren uit haar gemeente.

Dat kan door circussen zonder wilde dieren te laten prevaleren boven circussen met wilde dieren.

De gemeente zou actief moeten uitdragen aan de burgers dat wilde dieren in circussen dierenleed met zich meebrengt, waarmee de gemeente zich distantieert van de volstrekt onnatuurlijke manier waarop dieren in het circus moeten leven. De kunstjes die de dieren onder dwang moeten uitvoeren leiden tot een totaal verkeerd beeld van deze dieren. Entertainment met wilde dieren geeft toeschouwers, en vooral kinderen, een slecht voorbeeld over de omgang met dieren en de waarde van dieren.

De gemeente dient de totstandkoming van landelijke regelgeving voor een verbod op circussen met wilde dieren te bevorderen.

Overige evenementen zoals theatervoorstellingen, tentoonstellingen of markten, waarbij dieren worden gebruikt of misbruikt worden niet vergund. In dit kader kunnen Levende Kerststallen binnen de gemeente geen doorgang vinden. Met het afschaffen van de Levende Kerststal in het Atrium van het stadhuis is hier reeds een begin mee gemaakt.

12. Paarden

12.1 Intrinsieke waarde van paarden

Uit gegevens van de dierenbescherming en de Landelijke Inspectiedienst blijkt dat paarden lang niet altijd op de juiste wijze worden verzorgd en dat zich veel paardenleed voordoet. Jaarlijks ontvangt de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) duizenden telefonische meldingen over mogelijk verstoord welzijn van paarden en pony's. In 2008 zijn hiervan ruim 2.200 meldingen aangenomen en uitgezet voor verder onderzoek.

Dat is dan ook de reden geweest dat de dierenbescherming in 2009 een campagne tegen paardenleed is gaan voeren.

De gemeente Den Haag helpt mee het paardenleed binnen haar gemeentegrenzen tegen te gaan middels voorlichting, toezicht en controle. De paardeneigenaar dient rekening te houden met het soorteigen gedrag van paarden.

12.2 Maneges en Paardenrennen

De gemeente ziet erop toe dat maneges de GWWD in acht nemen en dat de paarden allen gechipt zijn en een paspoort hebben. Ze stimuleert een wijze van houden van paarden die de intrinsieke waarde van het paard waarborgt en eer aandoet waarbij met name wordt gekeken naar de behoeftes van het paard als groepsdier en diens eetbehoeftes gedurende de gehele dag. Paarden dienen niet individueel gestald te zijn en moeten de gehele dag door kunnen foerageren. De gemeente Den Haag gaat uit van positieve trainingsmethoden en verwacht van de maneges en hippische accommodaties binnen de gemeentegrens dat zij deze trainingsmethoden hanteren.

De gemeente Den Haag stimuleert collega gemeenten (bijvoorbeeld tijdens de besprekingen van Stadsgewest Haaglanden) dat de politie van de betreffende gemeente er op toeziet dat tijdens de paardenrennen geen doping of andere drugs worden gebruikt. Ook tijdens de Paardenrennen dient het welzijn en de integriteit van de paarden te worden gewaarborgd.

Voorafgaand aan de paardenrennen worden de trailers waarin de paarden worden vervoerd gecontroleerd om ongelukken tijdens het vervoer te voorkomen.

12.3 Paardenmarkten

De gemeente verleent geen vergunningen voor paardenmarkten mocht de vraag zich voordoen. Vaak wordt zelfs een premie betaald aan handelaren voor het aanvoeren van de paarden en pony's. Handel vindt nauwelijks plaats, behalve op een paar grotere markten (Zuidlaren, Hedel, Bommel, Elst e.a.).

Na afloop van paardenmarkten worden dieren vaak in volle vrachtwagens geladen op weg naar het slachthuis.

De gemeente verleent geen vergunning voor evenementen waarin paarden met als doel 'opleuking' van kermissen en braderieën worden gebruikt. Het welzijn van de dieren komt in het geding: Vaak worden ze in het holst van de nacht via het luidruchtige evenement aangevoerd. Op de markt of braderie staan ze de hele dag zonder beschutting, vaak zonder stro of hooi en zonder dat water wordt aangeboden.

De gemeente dient de totstandkoming van wet- en regelgeving voor paarden te bevorderen. De Voortgangsrapportage Welzijn die de Sectorraad Paarden⁹ onlangs aan minister Verburg van Landbouw heeft aangeboden, geeft daarvoor voldoende aanleiding.

⁹ <http://www.sectorraadpaarden.nl/uploads/voortgangsrapportage-2009.pdf>

13. Opstallen en schuilstallen

Het houden van (klein) vee voorziet in een behoefte en daarnaast zijn dieren in de wei ook een lust voor het oog en geven zij karakter aan het buitengebied. Echter gekoppeld aan het houden van deze dieren bestaat ook de noodzaak deze dieren bescherming te bieden tegen hitte, regen en kou in de vorm van een schuilstal.

Middels soepel beleid kan er zorg voor worden gedragen dat zowel de ruimtelijke belangen als de belangen van de dierhouder en zijn dieren maximaal gewaarborgd worden.

14. Baggeren

Bij het beheer van de watergangen wordt gebruikt gemaakt van baggeren. Het kan voorkomen dat bepaalde vissen en amfibieën niet op tijd kunnen vluchten en zo met het baggeren op de kant terechtkomen. De mogelijkheid bestaat om volgens een bepaald protocol diervriendelijker te baggeren. Waterschappen zijn al verplicht te werken volgens een protocol. De gemeente Den Haag zal in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Delfland een dergelijk protocol onderzoeken en eveneens vast stellen.

15. Groenbeheer Vlinders en bijen

De aanwezigheid van vlinders is te bevorderen door een minder rigoureuze onkruidbestrijding en door het aanplanten van bloemdragende heesters, zoals Buddleja's en Heliotroop.

De bijenpopulatie staat onder enorme druk, de gemeente zal daar in haar groenplannen rekening mee houden en bijvriendelijke planten gebruiken.

16. Padden

De gemeente Den Haag draagt er via haar afdeling Riolering en Waterbeheersing zorg voor dat padden niet in de afvoerput kunnen vallen door middel van het plaatsen van roosters. Na de paddentrek worden de roosters ook weer door hen verwijderd.

17. Beschermingsbeleid Flora en Faunawet

Om bij beheer en inrichting van de openbare ruimte niet in conflict te komen met de Flora en faunawet is een uitwerking van het beschermingsbeleid in de stad noodzakelijk. Daarmee kan het bestuur zichtbaar maken dat er zorgvuldig wordt omgegaan met de biodiversiteit in de stad en dat kwetsbare soorten effectief worden beschermd. Daarbij horen beleidsinstrumenten.

18. Vissen

18.1 Visstandbeheer

De Flora- en faunawet verplicht ook tot meer zorg voor inheemse beschermde vissoorten. Bij het beheer van de Haagse wateren is dit nog geen aandachtspunt. Bij de verhuur van water voor de sportvisserij zou dierenwelzijn meer aandacht moeten krijgen, waarbij heroverwogen dient te worden of sportvisserij de aangewezen (rechts)persoon is om deze beschermende taak uit te voeren.

Vanuit het oogpunt van de onafhankelijkheid en om belangenverstrengeling te voorkomen (het belang van vissers staat vaak tegenover het belang van dierenwelzijn), ligt het meer voor de hand deze beschermende taak uit te besteden aan een ter zake kundige ecooloog.

Dat er reden is om te twijfelen aan de huidige wijze van visstandbeheer is gelegen in het feit dat er sprake is van een onbalans in de aanwezige vissoorten volgens het waterplan Den Haag 2010-2015 terwijl er een visstandbeheerplan ligt uit 2002. We zijn dus sinds die tijd nauwelijks opgeschoten.

Bij het plaatsen van dammen en gemalen en andere obstakels vanuit zee naar de binnenwateren of andersom, dient rekening gehouden te worden met het paaigedrag en trekgedrag van vissoorten en mogen deze opgeworpen hindernissen bovendien geen schade toebrengen aan de individuele vissen.

18.2 Hengelen

De gemeente Den Haag dient een actieve rol te spelen om de sportvisserij ervan te doordringen dat het minimum aan dierenwelzijn van vissen in haar wateren niet wordt geschonden door haar leden. Het betreffen gemeentelijk wateren en daarmee is de gemeente verantwoordelijk voor de dieren die in deze wateren leven.

Veel vogels en andere dieren die in de wateren vertoeven, worden vaak slachtoffer van hengelsport. Het vogelasiel krijgt zeer regelmatig slachtoffers binnen met verwondingen ten gevolge van vishaken of doordat zij verstrikt zijn geraakt in visdraad.

In de te verlenen vergunningen dienen scherpe normen te worden opgenomen die vissen tijdens het bedrijven van de hengelsport beschermen tegen onnodig extra leedtoevoeging bijvoorbeeld door het oppakken van de vis met droge handen, het bewaren van de vis in leefnetten, het gebruiken van dieronvriendelijk materiaal zoals weerhaken etcetera.

De hengelsportvereniging licht haar leden voor en wijdt een deel van haar website aan "verantwoord" vissen". De gemeentelijke controleurs controleren de naleving van deze regels vaker en de boetes dienen te worden verhoogd. Na drie overtredingen dient de vergunning te worden ingetrokken, waarna deze niet meer aangevraagd en verkregen kan worden.

De gemeente faciliteert geen voorzieningen zoals speciale visplekjes en ontmoedigt de hengelsport op haar website.

Nu viswedstrijden een niet te ontkennen bron van vissenleed is, dienen viswedstrijden verboden te worden.

Tijdens viswedstrijden is het welzijn van de vissen helemaal ondergeschikt aan het winnen van de wedstrijd. Het vangen van zoveel mogelijk dieren in zo kort mogelijke tijd is een grove ontkenning van de intrinsieke waarde van dieren.

Bij hengelwedstrijden wordt er in korte tijd zoveel mogelijk vis gevangen. Vissen worden dan nog ruwer en sneller op de kant getrokken en onthaakt, vislijnen breken en haakjes met aas worden ingeslikt.

18.3 Veiligheid van watergangen en vijvers

Watergangen hebben veelal hoge beschoeiingen waardoor veel dieren niet in de gelegenheid zijn om op het droge te komen en verdrinken.

De gemeente Den Haag zal in samenwerking met vogelasiel de Wulp, de Vogelbescherming en de Dierenbescherming een inventarisatie maken van deze onveilige waterkanten. Een relatief goedkope en effectieve oplossing is het plaatsen van zogenaamde oploople plankjes. Door deze plankjes, die ruw zijn of waarop een aantal dwarslatjes zijn geplaatst, kunnen de dieren zichzelf in veiligheid brengen.

Vijvers van particulieren hebben vaak overstekende randen waardoor ook daar voor veel dieren gevaar op verdrinking bestaat omdat zij niet in staat zijn zelfstandig op het droge te komen.

De eigenaren van vijvers met overstekende randen zijn veelal niet op de hoogte van het gevaar dat hun vijver oplevert voor dieren.

De gemeente draagt zorg voor voorlichting op haar gemeentelijke website over het inrichten van diervriendelijke vijvers in particuliere tuinen alsmede de gevaren die de overstekende randen en/of hoge beschoeiingen opleveren voor dieren.

19. Stadsvogels

Er komt beleid op het gebied van vogels. Dat beleid dient tot stand te komen in samenwerking met de Haagse Vogelbescherming. Nederland verstedelijkt. De manier waarop de stad wordt ingericht, heeft een grote invloed op de vogelpopulatie. Om te komen tot gerichte, zinvolle maatregelen ter verbetering van de vogelstand, is een basis nodig die bestaat uit een gedegen, objectief inzicht in de actuele vogelstand. Op grond van de aanwezige soorten, in relatie tot de kenmerken van het bebouwde gebied, worden de handelingsmogelijkheden in beeld gebracht.

Een goede impuls voor de stadsecologie is zorgen voor nestgelegenheden voor vogels. Dit kan door middel van nestdakpannen maar ook door creatieve programma's zoals het timmeren van nestkasten. Den Haag kan het goede voorbeeld geven door het plaatsen van nestkasten op alle gemeentelijke gebouwen.

In de stad wordt de populatie van mussen, koolmezen en gierzwaluwen bevorderd. Het is eenvoudig om voorzieningen aan te brengen die kunnen dienen als nestgelegenheid voor vogels.

Bij bouwprojecten moet het staand beleid worden dat in het voorstadium van het bouwen in het programma eisen opgenomen worden dat er nestgelegenheid moet worden gerealiseerd.

Er leven vele watervogels in en rond Den Haag. Voor hen geldt dat geen wrakken worden weggehaald waar vogels op nestelen. Ook worden autobanden en eventuele andere drijvende voorwerpen waar vogels op nestelen niet verwijderd, behalve als er sprake zou zijn van gevaar.

Op grond van de Flora en Faunawet, waarin het verbod tot kappen en baggeren tijdens het broedseizoen is geregeld, zou betere controle en handhaving op naleving hiervan moeten worden uitgeoefend.

Dit broedseizoen is geen vast omschreven periode, maar een groot deel van de problemen tijdens het broedseizoen wordt reeds voorkomen met een kapverbod van maart tot juli. Dit beleid moet worden voortgezet.

20. Jacht en schadebestrijding

20.1 Plezierjacht

Plezierjacht dient niet te worden toegestaan op het grondgebied van de gemeente Den Haag. Jacht voor benutting en plezier van de jager is geen redelijk doel wanneer je deze vorm van jacht, bekijkt vanuit de intrinsieke waarde van het dier.

20.2 Populatiebeheer

Door het toedoen van mensen verandert het leefgebied van wilde dieren sterk vandaar dat het noodzakelijk is dat de dieren in deze gebieden zo goed mogelijk worden beschermd. De Flora- en Faunawet heeft als uitgangspunt de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier. De wet gaat uit van een nee, tenzij principe.

Dat betekent dat er geen aantasting van de belangen van de in het wild levende dieren plaatsvinden tenzij daar zwaarwegende en gegronde redenen voor zijn. Echter wilde dieren dienen in principe gewoon met rust gelaten te worden. De onbalans in Nederland in de wildpopulatie ontstaan door de bemoeienis van de mens. Men ging op de toppredatoren (zoals de vos) jagen waardoor prooidieren (zoals konijnen en muizen) in aantal konden stijgen.

Volgens dr. Groot Bruiderink van Alterra leidt natuurlijke selectie tot een juiste balans van de populatie. Proactieve jacht is niet nodig en zal door de gemeente Den Haag op haar gebied niet worden toegestaan. De natuur is in principe in staat zichzelf te reguleren, echter ingrijpen in de natuur is op dit moment wel nodig nu de mens het leefgebied dusdanig heeft versnipperd dat zij dit weer dient te herstellen door de verruiming en schakeling van de leefgebieden opdat de biodiversiteit kan worden veilig gesteld.

De gemeente Den Haag heeft deze noodzaak reeds gezien en uitgewerkt in haar Nota ecologische Verbindingszones

20.3 Schadebeheer

Geen één dier is alleen maar schadelijk. Ieder dier heeft zijn plek en functie in het ecosysteem. Bestrijding dient in de eerste plaats gericht te zijn op preventie. Als er desondanks toch sprake is van schade is in de wet tevens geregeld dat men voordat overgegaan kan worden tot het doden van dieren, eerst twee werende middelen toegepast moeten worden. Er zijn al veel alternatieven voorhanden maar innovatie op dit gebied is mogelijk en nodig.

Het behoeft de nodige kennis van het dier en de leefomgeving alsmede creativiteit. Daarom dient de Dierenbescherming te allen tijde geraadpleegd te worden wanneer men een schadelijk bevonden dier middels alternatieve, diervriendelijke methoden wil weren.

Methoden die dieronvriendelijk zijn en nodeloos lijden met zich meebrengen, worden door de gemeente geweerd. Er worden geen verdrinkingsvallen,

klemmen, lijmplanken en chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt nu deze middelen een wrede kwelling en een lange lijdensweg voor het dier vormen. Er worden alternatieven ontwikkeld voor de bestrijding van muskusratten. (Volgens nieuwe Waterwet ligt de verantwoordelijkheid wat dat betreft bij de Waterschappen maar de gemeente kan meedenken over alternatieven). Op de site van de gemeente wordt het telefoonnummer vermeld waar men misstanden met de jacht kan melden.

Het komt soms voor dat exoten ontsnappen en verwilderen. Denk aan wasberen, waterschildpadden en parkieten. Zij kunnen goed overleven in Nederland, maar een dergelijke nieuwkomer kan het functioneren van het ecosysteem verstoren of een inheemse soort verdringen. Voorlichting kan helpen om te voorkomen dat dit soort dieren in het wild worden losgelaten. Ook ten aanzien van exoten geldt de intrinsieke waarde onverkort als uitgangspunt en wordt het "nee tenzij" principe gehanteerd. Men probeert preventief in te grijpen bij te verwachten schade en mocht de schade zich onverhoopt voordoen dan moet er worden gezocht naar diervriendelijke middelen om de dieren te weren.

20.4 Conflictsituaties tussen mens en dier

De mens breidt haar leefgebied steeds verder uit ten koste van het leefgebied van in het wild levende dieren zoals meeuwen of ganzen. Een zekere mate van tolerantie naar deze dieren mag van ons dan ook verwacht worden. De gemeente zal haar burgers oproepen tolerant te zijn naar overlastgevende dieren. Om demonisering van dieren te voorkomen spreekt de gemeente niet langer over plaagdieren of ongedierte maar over dieren die mogelijk overlast kunnen veroorzaken.

Wanneer dierpopulaties toenemen kan overlast worden ervaren door mensen. Echter de toename van een dierpopulatie is vaak te wijten aan menselijk handelen. Meeuwen en duiven kunnen zich bijvoorbeeld gemakkelijk voortplanten door de overdaad aan voedsel die zij in de stad vinden, door afval dat wordt weggegooid of doordat goedbedoelende mensen bijvoeren.

De gemeente zorgt dat de overlast op een diervriendelijke manier wordt verminderd. De gemeente maakt een inschatting van de ernst en de stelselmatigheid van het probleem. De optie "niets doen" dient nadrukkelijk te worden overwogen. Niet alle overlast die wordt veroorzaakt hoeft te worden bestreden.

Wanneer gebleken is dat overlast stelselmatig en ernstig is en er sprake is van een zogenaamde dierplaag, wordt eerst onderzocht wat de oorzaak van het probleem is. Er kunnen dan preventieve maatregelen worden getroffen. Waarbij ferme handhaving ten aanzien van gedragingen die ervoor zorgen of ertoe bijdragen dat een dierpopulatie toeneemt ook onderdeel is van het in te zetten arsenaal. Wanneer ook dat onvoldoende blijkt om de ervaren overlast te beperken, zoekt de gemeente naar diervriendelijke oplossingen.

Alvorens tot aanpak van een overlastsituatie over te gaan dient allereerst op objectieve (wetenschappelijk verantwoorde) wijze te worden gemeten waar de overlast exact uit bestaat, de zogenaamde nulmeting. Ook achteraf dient het effect van de aanpak op objectieve wijze gemeten te worden.

Aangezien de aanpak van conflictsituaties tussen mens en dier verschilt per diersoort, wordt de aanpak per diersoort nader beschreven in een notitie. Bij het opstellen van de notitie wordt een bureau dat zich heeft gespecialiseerd in de diervriendelijke bestrijding van dieren betrokken. Daarnaast wordt altijd de Dierenbescherming geraadpleegd.

De gemeente stelt zich ambitieus op door als een pionier op dit gebied deel te nemen aan pilots met diervriendelijke alternatieven. Op deze wijze kan een diervriendelijke wijze van overlastvermindering sneller tot ontwikkeling komen ten gunste van mens en dier.

21. De voorbeeldfunctie van de gemeente

De gemeente geeft het goede voorbeeld door bij de catering van de gemeentelijke instellingen enkel biologisch voedsel en verantwoorde vis te serveren. Er dient geen vlees afkomstig van onverdoofd ritueel geslachte dieren te worden geserveerd. Daarnaast zorgt de gemeente voor een voldoende aanbod van plantaardig voedsel.

21.1 De gemeentelijke website over dierenwelzijn en verantwoord huisdierenbezit

De gemeente maakt een website met haar uitgangspunten inzake het dierenwelzijn inclusief informatie over instanties voor dierenopvang, de LID, hondenscholen en hun telefoonnummers. De in voorgaande paragrafen genoemde gebieden waarop de gemeente de Haagse burgers zou kunnen voorlichten dienen op de website gemakkelijk te vinden te zijn.

De gemeente Den Haag is tot nog toe weinig normstellend in haar educatie ten aanzien van dierenwelzijn.

De gemeente dient meer normstellend te zijn in haar educatieve programma's en actief de mening uit te dragen dat dieren een intrinsieke waarde hebben en dienovereenkomstig behandeld dienen te worden.

Er komt een algemeen plan van voorlichting en educatie om wreedheid tegen dieren te voorkomen en het respect voor hun aanwezigheid te vergroten.

Op de website van het stadsdeel worden links geplaatst naar Amivedi en Katvinder.

De gemeente promoot op haar website de consumptie van duurzame producten, bijvoorbeeld door reclame te maken voor vegetarische en biologische restaurants en restaurants waar duurzaam gevangen vis wordt geserveerd.

De gemeente draagt via haar website zorg voor een goede voorlichting over verantwoord huisdierenbezit. Door goede voorlichting wordt ondoordachte aanschaf van een huisdier voorkomen en het aantal dieren dat wordt afgestaan of op straat gezet alsmede onnodig dierenleed zal daardoor verminderen.

De gemeente plaatst hiertoe op haar website een link naar het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (www.licg.nl).

Ook de "huisdierenbijsluiters" die door het LICG worden uitgegeven zijn

verkrijgbaar bij de gemeente. In deze bijsluiters wordt aangegeven wat het inhoudt om voor een dier te zorgen.

Daarnaast promoot de gemeente de aanschaf van een huisdier via het dierenasiel door het op de website plaatsen van informatie over asielen alsmede links naar de asielen in de regio.

22. Stadsgewest Haaglanden

De gemeente Den Haag stimuleert dat het Stadsgewest Haaglanden eveneens Dierenwelzijn op de agenda zet. Bijvoorbeeld een nota dierenwelzijn specifiek met betrekking tot het Stadsgewest. Er kan hierbij worden gedacht aan grensoverschrijdende problematiek, samenwerking tussen gemeentes op het gebied van toezicht en handhaving en op het gebied van de bescherming van de Flora en Fauna.

23. Bontwinkels in de stad

Het dragen en kopen van bont neemt nog steeds af. Echter, in vele winkels van de binnenstad worden nog steeds producten waarin bont is verwerkt verkocht. Het gaat hierbij niet alleen om bont van pelsdieren, maar ook om vachten van honden, katten en overige dieren. De producten variëren van haarspeldjes tot luxe artikelen als jassen en tassen. Van een aantal producten gaat de consument er ten onrechte van uit dat hier sprake is van imitatiebont. In de door de gemeente uit te brengen informatiebrochure zal de consument hierover worden geïnformeerd. Ook de winkels zal worden gevraagd de consument hierover duidelijkheid te verschaffen.

24. Financiële paragraaf

HDC (Hoofdstuk 5.1.1)	90.000,00
Konijnen en knaagdieren (Hoofdstuk 5.1.1)	37.000,00
Vogelasiel (Hoofdstuk 5.1.4)	54.000,00
Egelasiel (Hoofdstuk 5.1.4)	16.000,00
Chipactie (Hoofdstuk 6)	10.000,00
Oploopplankjes (Hoofdstuk 18.3)	10.000,00
Nestkasten (Hoofdstuk 19)	20.000,00

Eindtotaal structurele intensiveringen **237.000,00**

Incidentele intensiveringen

Het maken van beleid en protocollen (2 personen gedurende 4 maanden)	30.000,00
Infobrochure voor bontwinkels (Hoofdstuk 24)	6.000,00

Totaal incidentele intensiveringen **36.000,00**

Het extra bedrag voor de uitvoering van de nota Dierenwelzijn kunnen ten laste komen van het Programma Overige Beleidsvoornemens De Post onvoorzien in dit programma wordt dan **4.552.000,00**

Vergelijk met de collega G4 gemeente Amsterdam

Amsterdam telt 767.000 inwoners tegen 490.000 inwoners in Den Haag.

Amsterdam trekt jaarlijks € 1.200.000,= uit voor Dierenwelzijn.

Als dit bedrag naar rato wordt omgerekend dan zou Den Haag

€ 766.591,20 voor dierenwelzijn moeten uittrekken.

Bovenstaande tabel met extra intensiveringen opgeteld bij het bedrag van € 533.000,= dat reeds wordt besteed geeft een totaal van € 770.000,=, waarmee Den Haag op het niveau van Amsterdam komt.

25. Dictum

De raad van de gemeente Den Haag,

Gezien het initiatiefvoorstel Nota Dierenwelzijn van het raadslid Marieke de Groot van de fractie Partij voor de Dieren,

Besluit:

I. het Haagse dierenwelzijnsbeleid te grondvesten op de volgende waarden:

a. De **intrinsieke waarde van dieren** (wilde dieren en gezelschapsdieren) dient in alle besluiten, die de belangen van dieren raken, te worden meegewogen opdat het belang van dieren in de gemeentelijke besluitvorming, niet ondergesneeuwd kan raken. Deze erkenning van de intrinsieke waarde in een nota dierenwelzijn zal bevorderen dat het belang van het dier te allen tijde wordt meegewogen.

b. De gemeente zal haar verantwoordelijkheid nemen door bij het verlenen van **vergunningen** de intrinsieke waarde van dieren mede als uitgangspunt te nemen en als zodanig deze waarde te helpen waarborgen door geen handelingen toe te staan die contrair gaan aan dit uitgangspunt.

c. Praktisch alle inheemse zoogdieren, amfibieën, vogels en vissen zijn beschermd door de Flora en faunawet (iwt: 2002) . Daardoor is deze wet ook belangrijk voor de stedelijke omgeving aangezien deze dieren binnen de gemeentegrenzen van Den Haag in groten getale aanwezig zijn. Naast de **beschermingsplicht geldt de zorgplicht** . De gemeente zal op grond van deze plichten voortkomend uit de Flora en Fauna wet, subsidie verlenen aan opvangen die wilde dieren in nood hulp bieden (bijvoorbeeld de vogelopvang en egelopvang).

De zorgplicht bepaalt mede dat aan dieren niet onnodig schade mag worden toegebracht. Dit is een aandachtspunt dat aan de orde komt bij het beheer van de openbare ruimte, de sportvisserij en de bestrijding van dieren die als plaagdier worden beschouwd.

d. De gemeente is **verantwoordelijk voor dieren** binnen haar gemeentegrenzen.

e. De gemeente heeft een **voorbeeldfunctie** en een **voorlichtende functie** die zij mede in het kader van het waarborgen van de intrinsieke waarde van het dier, zal uitleggen en conform handelt.

f. Nu geweld tegen dieren en huiselijk geweld hand in hand plegen te gaan zal de gemeente **samenwerking stimuleren** tussen de betrokken organisaties opdat geweld tegen mens en dier effectief en daadkrachtig zal worden bestreden en er preventief kan worden opgetreden.

g. Honden hebben als gezelschapsdier een bijzondere maatschappelijke functie.

Het **hondenbeleid** zal erop gericht zijn honden en hun eigenaar te faciliteren in de behoeften waar dat mogelijk en wenselijk is. Wat dat betreft wordt van burgers onderling tolerantie verwacht.

II. vast te stellen de volgende uitgangspunten voor het dierenwelzijnsbeleid in Den Haag:

- a) Een eenduidig en samenhangend dierenwelzijnbeleid creëren, onafhankelijk van de politieke kleur van een college, waarbij expertise op diverse dierenwelzijnsgebieden binnen de gemeente Den Haag kan worden opgebouwd.
- b) Het creëren van een ambitieus en gedurfd dierenwelzijnsbeleid waarbij Den Haag als Internationale stad van Vrede en Recht als koploper op het gebied van dierenrecht en dierenwelzijn kan worden beschouwd.
- c) Het toekennen van gelden en subsidies op de gebieden waar de gemeente een wettelijke plicht danwel een (zorg)plicht heeft.
- d) Het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeente op het gebied van de dierenwelzijnsproblematiek binnen haar grenzen.
- e) De gemeente zal het vermaak met dieren niet ondersteunen door middel van het afgeven van vergunningen en/of het organiseren van evenementen waarbij dieren ter vermaak worden geëxploiteerd.
- f) Het opstellen van een procedure ter bevordering van de samenwerking tussen instanties op het gebied van huiselijk geweld, kindermishandeling en dierenmishandeling.
- g) Het terugdringen van het aantal zwerfdieren en dieren waarvan afstand wordt gedaan, door meer voorlichting, educatie, handhaving van regelgeving, en preventie.
- h) Vermindering van dierenleed onder meer bij exotische dieren en commercieel geëxploiteerde dieren middels voorlichting, educatie, handhaving van regelgeving en preventie
- i) Zorgdragen voor een efficiënt hondenbeleid waarbij voldoende gebieden beschikbaar worden gesteld waar honden los kunnen lopen.

III. Het college te verzoeken voor het zomerreces 2011 een notitie aan de raad te presenteren waarin in elk geval de volgende onderwerpen behandeld en nader uitgewerkt dienen te worden:

- * de gemeentelijke zorgplicht voor zowel in het wild levende dieren als gezelschapsdieren;
- * identificatie hond en kat;
- * regelingen bij rampen en calamiteiten;
- * huiselijk geweld en dierenmishandeling;
- * hondenbeleid (deelonderwerpen: , zonering en veiligheid, gedragsregels, handhaving);

- * dieren in het verkeer;
- * evenementen met dieren;
- * paarden (deelonderwerpen: voorlichting, toezicht, maneges en paardenrennen, paardenmarkten, opstallen en schuilstallen);
- * baggeren op diervriendelijke wijze;
- * vlinders en bijen;
- * padden;
- * beschermingsbeleid Flora en Faunawet;
- * vissen (deelonderwerpen: visstandsbeheer, hengelen);
- * veiligheid van watergangen en vijvers;
- * vogels;
- * jacht en schadebestrijding (deelonderwerpen: plezierjacht, populatiebeheer, schadebeheer);
- * voorbeeldfunctie van de gemeente;
- * gemeentelijke website, dierenwelzijn en verantwoord huisdierenbezit;
- * stadsgewest Haaglanden;
- * bontwinkels in de stad.